Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 39. | Torsdag den 26. September 1889. | 4. Aarg.

Indhold. Tale ved et politisk Møde. — Kvindespørgsmaalet. — Ministerielle Cirkulærer. — To Slags Kristendomsforkyndelser. — En Forespørgsel. — Fra Højre og Venstre. — Meddelelse. — Bekjendtgjørelser.

Tale ved et politisk Møde.

Naar Hr. Estrup en Gang om Aaret samles med sine politiske Venner, for at give dem Feltraabet for den kommende Tid, saa har han altid en Formaning til dem, nemlig Taalmodighed, Udholdenhed. — Dette viser, at han er en i Politiken forfaren Mand, og at han tillige er i Besiddelse af en vis Besindighed eller Forsigtighed. Han véd at Rom blev ikke bygget paa en Dag. Han véd, at Udviklingen gaar ikke i Spring, men i Sneglegang. Han véd, at der indenfor Højre er Folk, som nok kunde have Lyst til, at han skulde tage bedre fat, Folk hvis Feltraab er det, at Venstre skal knuses.

Hr. Estrup, der er en gammel Politiker, véd, at det gaar ikke saa let at knuse Venstre. Venstre tænker han, det er lige som et Uhyre med mange Hoveder. Hugger man et af, saa vokser der tre ud igjen. Hr. Estrup han kjender Bønderne. Han véd de er sejge. De er vant til at gaa sindigt bag Plougen, dragende Fure for Fure, Time efter Time. Saa sætter de sig og spiser Mellemmad, tager sindigt den store Rundtenom Bid efter Bid, tygger den sindigt, og skyller den sindigt ned med en Snaps. — Alt dette véd Hr. Estrup, og naar der saa kommer en eller anden Springfyr af en Professor, der vil have ham til at fare stærkere løs, saa rysteer han paa Hovedet og siger: Taalmodighed.

Det, som han venter paa, det er, at Venstre skal blive træt, at Folket skal blive kjed af det. — Han tænker som saa: Nu har de gaaet der og aset og pløjet Parlamentarismens Ager Aar ud og Aar ind, men de er hverken kommet til at saa eller høste. Nu opgiver de nok det hele, naar vi bare kan holde ud nogle Aar endnu. Saa bliver Folkethinget skikkeligt, anerkjender Provisorismen som et Led i Forfatningen, og finder sig i, at dette Led altid bruges mod Folkethinget. Thi ganske vist er Provisorismen efter Grundlovens § 25 et Led i Forfatningen, Kongen kan i særdeles paatrængende Tilfælde udstede provisoriske Love, som dog ikke strider imod Grundloven. Men det, som er Estrups Maal, det er først at Regeringen selv skal lave de paatrængende Tilfælde, og dernæst, at de altid skal laves imod Folkethinget, og endelig at Folkethinget skal erkjende, at det trænger haardt til saadant et Provisorium engang imellem, og derfor snarest muligt skal gjøre det lovligt. Først tage imod Risene, saa erkjende, at Risene gjorde godt, og tilsidst takke for dem.

Og alt dette kommer nok, siger Hr. Estrup til sine Venner, naar vi bare har Taalmodighed.

Og nu er der et Mindretal i Venstre der siger at Hr. Estrup har faaet Ret. Der kan I se, siger dette Mindretal, nu render Venstres Flertal efter Hr. Estrup og beder om Forladelse og kysser Riset, og lover Bod og Bedring. Nu er de selv blevne Estruppere, Ny-Estruppere.

Men saa galt er det heller ikke. Jeg skal sige Dem, hvoraf De kan se, at det ikke er saa galt. For bad vi om Forladelse, og gav vi Estrup Forladelse for alle hans Synder, — saa havde vi havt Forliget. Naar en Mand skylder mig 100 Kroner, og naar jeg saa selv gaar til ham og siger, at jeg eftergiver ham disse Penge, saa skulde det være en underlig Mand, om han ikke slog til. Saa dum er Hr. Estrup ikke at han ikke havde sluttet Forlig med et Folketing, der tilbød ham at give efter paa alt det Striden drejer sig om.

Men Sagen er den, at den Dyd, som Hr. Estrup

anbefaler sine Venner, den har vi ogsaa Brug for, — Taalmodighed.

Naturligvis har Venstre altid været et dydigt Parti. Men ligesom man meget sjældent træffer et Menneske, der i sin Person forener alle mulige Dyder, saadan træffer man ogsaa meget sjældent et politisk Parti uden Last og Lyde. Maaske har Venstre i sin Tid været noget utaalmodigt for at naa sit Maal. Vi vilde ikke skyde Gjenveje. Vi brød ikke, saadan som visse andre, ind over Hegnet og lavede os provisoriske Stier over fremmede Folks Marker. Vi holdt os paa Vejen. Men vi løb for stærkt. Og saa var det, at den vi løb omkap med, han saa, at vi vilde komme først. — Men det skal blive Løgn, tænkte han saa, og da Vejen et Sted gjorde et Sving, saa brød han over Gjærdet for at gjenstikke os. — „Det gjælder ikke", raabte vi saa, „hold Dig paa Vejen". Men han blev ved.

Véd De hvad vi skulde have gjort? Vi skulde have gaaet noget sindigere, taget det noget mere med Ro. Havde vi fulgtes noget mere jævnt med det andet politiske Parti, saa havde vi lidt efter lidt nærmet os til Maalet, vi havde faaet Tid til at forberede alting. Saa er det nok muligt, at naar vi stod omtrent ved Maalet, og det nu gjaldt om at gribe det, saa var der blevet lidt Spektakel; det havde maaske kostet et Par raske Spring for at naa ind, vi var blevet nødt til at give det andet politiske Parti et lille Puf. Men alting var snart kommet i Orden igjen, fordi alle Forberedelser var gjorte, alle Tilfælde var forudsete.

Nu derimod tog vi strax paa Vej af alle Kræfter. Følgen deraf blev, at vi satte Kræfterne til for tidligt. Og da den anden saa brød over Hegnet for at skyde Gjenvej, saa havde vi ikke Kraft nok til at hindre det.

Hvad skal vi nu gjøre? — Nogle siger, at nu skal vi bare blive staaende stille og udskjælde vore politiske Modstandere, og blive ved at raabe til dem, at de er sprunget over Gjærdet, og saa vil vi ikke lege med mere. — Men hvad kan det nytte? De bryder sig ikke det mindste om vore Raab. Og vil vi ikke lege med, — saa leger de alene. — Var der den allerfjærneste Udsigt til, at vi kunde gjøre dem bange ved vore Raab — vi raabte gjerne saa højt, saa det kunde høres over hele Landet. Men det er der desværre ingen Udsigt til. De holder sig for Ørene og lader som ingenting.

Venstres Flertal derimod siger: Vi holder os paa Vejen. Vi staar ikke stille og holder Prædikener for disse Syndere, for det gjør ikke noget Indtryk paa deres forhærdede Hjærter. Men vi gaar vor rolige, sindige Gang. Bliver der præsenteret os en Lov, som der er mindste Rimelighed for, at der kan komme noget ud af, — saa undersøger vi den, ser at faa saa meget som muligt ud af den til Gavn for Samfundet. Og bliver Finansloven os præsenteret, saa gjør vi det samme. Vi sætter Gendarmerne ud og vi sætter Fæstningerne ud, og vi sætter nogle andre provisoriske Gjenstande ud. Og saa siger vi: Lad os nu se, om vi kan tale os til Rette om det andet.

Og idet vi bærer os saadan ad, saa ligger deri, at hvis vore politiske Modstandere vil komme op paa den rigtige Vej igjen, saa skal der fra vor Side ikke være noget til Hinder for det. Det er os ikke om at gjøre at holde dem nede i Grøften eller inde paa den provisoriske Sti. Vi skjønner ikke, at hverken vi eller de har Gavn af disse Opholdssteder. Saasnart vi ser, at der er Alvor i, at de vil op paa Grundlovens Vej igjen, saa giver vi dem gjerne en Haandsrækning. Men vi gaar ikke ned i Grøften eller ud paa Stien for at trække dem op igjen. Vi staar paa Vejen, og vi kan godt engang imellem formane dem venligt til at komme op; men forhærder de sig, og siger at de vil blive hvor de er, — saa siger vi, at det maa de selv svare for.

Men denne Stilling den kræver Taalmodighed og Udholdenhed fra begge Sider. Mest fra vore politiske Modstanderes Side. Det er aabenbart, der skal mere Taalmodighed til at gaa og rode i en vaad Grøft eller paa en snavset Sti, end paa en tør Vej. Det er derfor ganske i sin Orden, at Hr. Estrup idelig maa opfordre sine Venner til Taalmodighed. Han indrømmer derved, at deres Stilling er ubehagelig. Thi at holde ud i en behagelig Stilling, — dertil skal der ingen Taalmodighed. — Men ogsaa vi behøver Taalmodighed, heller ikke for os er Stillingen behagelig. Det kan nok være ganske morsomt for en kortere Tid at leve i idelig Ufred med sin Nabo, man kan føle en vis Tilfredsstillelse ved at drille ham og tllføje ham Ubehageligheder. Men i Længden er det alligevel bedre at have Fred.

Alt kommer nu an paa, hvis Taalmodighed der kan holde længst ud. Brister Hr. Estrups og hans Venners Taalmodighed, saa indrømmer de, at de er komne udenfor Vejen, og saa gaar alting godt. Brister vor Taalmodighed, saa indrømmer vi, at Grøften eller Stien er den egentlige Vej, at Provisoriet er den egentlige Grundlov. Og det kan ingen af Partierne være tjent med. I Øjeblikket kunde Højre være tjent med det, men der kunde komme Tider, da Højre vilde betakke sig. Thi sæt, at der skete en Vending, at der gik en ny demokratisk Luftning hen over Europa. Og der kommer engang en Vending. Vinden blæser ikke altid fra samme Hjørne. Hvad tror de saa, at Højremændene vilde sige til en Venstreregjering, der regjerede med Folkethingsprovisorer ligesom Estrup har regeret med Landsthingsprovisorier. — De vilde sige, — ja, det værste var, at de *kunde* ikke sige noget, for det var dem selv der havde lært os det.

Se derfor er det til Gavn for alle Parter, baade Venstre og Højre, hvis Estrup og hans Venner taber Taalmodigheden og kommer op paa Vejen igjen. Og det er til Gavn for alle, hvis Venstre holder ud i Taalmodighed. Denne sindige sejge Taalmodighed, som Bonden har, naar han om Aftenen rider hjem fra Marken hvor han har pløjet, Skridt for Skridt,

med Madkassen under Armen og en lille Lærke stikkende Halsen op af Trøjelommen og med den Tanke: I Morgen saa begynder vi forfra igjen.

Kvindespørgsmaalet.

III. *Ægteskabsalderen.* At Kvindernes Antal i Forhold til Mændenes spiller en stor Rolle med Hensyn til hendes Stilling i Samfundet, ses tydeligt iblandt Udvandrere og i Krigstilfælde. — Iblandt Udvandreren er der altid flere Mænd end Kvinder. Følgen heraf er, at der i det nye Land bliver langt færre Kvinder end Mænd, og dermed følger, at de faar en langt større social Betydning, man maa tage ganske anderledes Hensyn til dem. Dette bliver særligt tydeligt i Amerika, hvor Kvindernes Antal aftager jo længer man kommer mod Vest. Man har fra det yderste Vesten mange Exempler paa, hvilken forunderlig Magt en svag Kvinde kan have over en Flok lovløse Mænd.

Det modsatte Forhold indtræder, naar langvarige og ødelæggende Krige i høj Grad har formindsket Mændenes Antal. Udsigten til at blive gift formindskes derved betydeligt, og Kvindens sociale Anseelse synker, da Ægteskabsmarkedet, saa at sige, er overfyldt. Dette viste sig blandt andet i Tyskland efter Trediveaarskrigen, da der mange Steder var en saadan Mangel paa Mænd, saa man maatte tillade en Mand at have to Koner. Det samme var Tilfældet i Sverrig efter Karl den 12tes Krige. Man har den tragikomiske Historie fra Halland, at Pigerne i en hel By kom op at slaas om en halt Skrædder. Han var nemlig den eneste Ungkarl i hele Sognet. Selv i Fredstid øver Soldatertjenesten, naar den er langvarig, en skadelig Indflydelse. De svageste Mandspersoner bliver hjemme, gifter sig og forøger Slægten med svagelige Børn.

I vore Dages Europa er der, med Hensyn til Ægteskabsalderen, en kjendelig Forskjel paa de slaviske, romanske og germanske Folk. Hos Slaverne er de tidlige Ægteskaber hyppigst, særlig i Rusland. Derefter kommer Romanerne, og hos Germanerne er Ægteskabsalderen højest. Tages altsaa Hensyn til Religionsformen gifter de Græsk-katholske sig tidligst, Lutheranerne senest. Midt imellem staar de Romersk-katholske. Efter det forskjellige Kulturtrin hvorpaa disse Folk staa, viser det sig ogsaa her, at de sene Ægteskaber ere gunstige for Kulturens Fremskridt, da de germanske Folk aabenbart staa højt over de slaviske og højere end de romanske.

De tidlige Ægteskabers Virkning viser sig i de slaviske Folks ejendommelige bløde og barnlige Sind, hvor Glæde og Sorg vexler i et Øjeblik. De kan gribes af den reneste Begejstring for store Tanker, gaa i Døden for dem hvert Øjeblik, men de kan ogsaa blive vilde som Dyr. De bliver forsagte og trætte naar de møder Modstand, og finder sig altfor let i den Skæbne, som de ikke har Mod og Magt til at betvinge. Derfor er deres Folkedigtning gjennemgaaende sørgmodig, og den nyere russiske Romanliteratur bærer Præg af det samme Tungsind. Det er denne Mangel paa Viljestyrke og Daadskraft, som har hindret Slaverne i at frembringe en selvstændig Kultur, og tvunget dem til at efterligne fremmede Mønstre, med den Letnemhed der er ejendommelig for Børn. Og det er de tidlige Ægteskaber, der har nedtrykt Kvinden til et forslæbt og mishandlet Lastdyrs Lod.

Hos Franskmænd og Italienere, der begge høre til de romanske Folk, maa Mændene efter Loven indgaa Ægteskab i det 18de Aar, Kvinderne i det 15de. Men denne Bestemmelse stammer fra Revolutionstiden og er altsaa kun 100 Aar gammel. Før den Tid var Ægteskabsalderen 14 Aar for Manden 12 for Kvinden. Ogsaa hos disse Folk kan man spore den uheldige Virkning af tidlige Ægteskaber. Den personlige Selvstændighedsfølelse er ikke saa udviklet som hos Germanerne, de har en vis Tilbøjelighed til at lade den enkeltes Ret træde tilbage for Statens eller Kirkens Ret, og at lade hele Magten samle sig i en enkelt Mands Haand, enten Pavens eller Kejserens.

Det tidlige Giftermaal bevirker endvidere, at der ikke bliver taget Hensyn til den unge Piges Ønsker. Bruden har i Reglen kun et Par Gange set sin tilkommende Ægtemand. Ung og uerfaren som hun er, føjer hun sig efter Forældrene, og glæder sig til at faa en friere Stilling ved Ægteskabet. Manden kjender lige saa lidt til sin Brud, og de begynder derfor i Reglen deres Samliv uden Kjærlighed. Manden vedligeholder sine tidligere Forbindelser, og møder den unge Kone en Mand, som hun bliver forelsket i, saa er det forbi med Husfreden.

Det tyske Rige har ved Lov af 6. Febr. 1875 sat Ægteskabsalderen for Manden til 20 Aar, for Kvinden til 16 Under de Overvejelser og Forhandlinger, der gik forud for denne Lov, udtalte Lægerne sig for en højere Alder, Juristerne for en lavere. Den preussiske Regering havde 1872 forelagt et Forslag, der satte 18 Aar for Manden, 14 Aar for Kvinden. Den berømte Retslærde, Gneist, tog dette Forslag i Forsvar, den berømte Naturforsker, Virchow, angreb det derimod, og gjorde særlig opmærksom paa, at Dødeligheden blandt Børnene tiltog, jo tidligere Ægteskabet afsluttedes. Regeringens Lovforslag blev vedtaget, men man forhøjede saa Alderen til 20 og 16 Aar ved Loven af 1875. Denne Alder er den højeste, der gjælder i noget Lands Lovgivning. Den gjælder ogsaa her i Danmark.

Den engelske Lovgivning tillader endnu Ægteskab for Mandspersoner i 14aars Alderen og Kvinder i 12aars Alderen. Dog forekommer saa tidlige Ægteskaber meget sjældent, da de strider baade mod Skik og Brug og mod det engelske Folks sunde Sans. Dog kan det ske, at unge rige Arvinger kan blive lokkede til at indgaa Ægteskaber med snedige Personer, som ønsker at faa fat i deres Penge. — I de nordamerikanske Fristater, hvor Ungdommen har me-

gen Frihed, gjælder den samme Lov som i England, og de altfor tidlige Ægteskaber ere temmelig hyppige her, og da de stadig tager til, ligger der heri en stor Fare for Republikens Fremtid. Virkningen heraf ses allerede paa de amerikanske Kvinder. De modnes meget tidligt, men bliver gamle længe før Tiden.

Hvad Irlænderne angaar, er det lidt vanskeligt at faa at vide i hvad Alder Ægteskaberne indgaas, da de sjælden véd, hvor gamle de er. Men vist er det, at de gifte sig meget tidligt, og der er ingen Tvivl om, at dette er en af Aarsagerne til deres legemlige og sjælelige Elendighed. Det samme er Tilfældet med Englands og Amerikas Fabrikarbejdere. De opnaar forholdsvis hurtigt en ret god Løn, gifter sig altfor tidligt, faar mange Børn og en livslang Elendighed. I de senere Aar er Antallet paa de umyndige Kvinder, som gifter sig, steget overordentlig, hvilket utvivlsomt staar i Forbindelse med Fabrikindustriens kæmpemæssige Tilvæxt. — En Præst i London, som nøje kjender Forholdene i Byens fattige Kvarterer, har nylig foreslaaet, at Ægteskabsalderen skulde sættes for Mænd til 21 Aar, for Kvinder til 18. At han ikke har sat Aldersgrænsen for Kvinden højere, har rimeligvis sin Grund i, at han frygtede en for stærk Tilvæxt i de løse Forbindelser blandt disse dybt sunkne Mennesker.

I Sverrig maa Manden gifte sig i det 21de, Kvinden i det 15de Aar. Indtil 1845 maatte Bønderkarlene gifte sig i det 18de Aar, men denne Lov er nu afskaffet. Den gjælder derimod endnu i Finland og de gamle svenske Besiddelser paa den anden Side Østersøen og Ægteskaberne ere derfor der noget tidligere.

Ministerielle Cirkulærer.

Der er i Aar tilsendt Skoledirektionerne et Par ministerielle Skrivelser, som egentlig nok kunde fortjene lidt nærmere Omtale.

Den ene er et Cirkulære, gaaende ud paa at skjærpe Bestemmelserne om Skoletvangen. Den anden er et Regulativ for Sangundervisningen i Almueskolen.

Den første kunde maaske nærmest opfattes som en Reprimande til vort gamle gejstlige Tilsyn. Hvad den sidste derimod er, d. v. s. hvilken god Mening, der er forbunden dermed, er det ikke let at forstaa.

Som Almueskolevæsenet havde udviklet sig i de sidste Aaringer her i Landet, var der kommen ligesom en demokratisk Aand ind i det. Præsten var selv Formand i Skolekommissionen; men de to andre Medlemmer havde som oftest det afgjørende Ord. Provsten var vel fremdeles Formand i Skoledirektionen, men denne havde sjælden Lyst eller Lejlighed til at kigge Skolekommissionen nærmere i Kortene. Følgen var derfor bleven den, at Almueskolen for hvert Aar, der gik, arbejdede sig bedre og bedre sammen med den folkelige Opfattelse af Skolen som en Privatinstitution eller da i det højeste Kommunalinstitution, i alt Fald en Indretning, som ikke alene tjente det almene Vel, men som man ogsaa selv havde Haand i Hanke med. Man søgte at lempe sig igjennem, uden at den ene Interesse traadte den anden for nær. Særlig over for fattige Folks dobbelte Interesse — at faa Børnene ud at „tjene" om Sommeren og alligevel vedligeholde Forbindelsen med Skolen — var man i de allerfleste Tilfælde imødekommende. Var et Barn jævnt flinkt, tillod man sig at give fri en Dag eller to om Ugen. Og trak Høsten lidt længe ud, eller der skulde vogtes Kvæg en 14 Dages Tid, saa tog man det ikke saa nøje med at stryge Mulkteringen helt. Hovedagen var at vedligeholde Forældres og Børns Opmærksomhed gjennem de 4 Sommermaaneder, saa der i Maanederne Oktober—Maj kunde arbejdes med fuld og frisk Kraft samt at gjøre det muligt for et fattigt Barn at understøtte Forældrene i at skaffe det Nødvendige. Man indser fuldt vel, at Andendags og Halvdags Undervisning kun er en saare knap tilmaalt Tid. Men man handlede efter det gamle Ord: Hvad er Helten uden Mad. Og enhver vil nok sande, at stakkels fattige Børn har bedre af at faa Mad og Klæder hele Aaret og regelmæssig Skolegang de to Trediedele, end Skolegang hele Aaret og saa Mad og Klæder de to Trediedele. Selve Skolen er vel forøvrigt bedre tjent dermed. Det er i alt Fald en lidet lystelig Opgave at docere aandelig Føde for legemligt sultne Sjæle.

Saa kom det ministerielle Cirkulære. Skolekommissionen havde ikke Ret til at give fri. Sogneraadene havde ikke Ret til at eftergive Mulkterne. Enhver forsømt Dag skulde uden Skaansel mulkteres.

I Begyndelsen blev man bestyrtet, men efterhaanden begyndte man saa smaat at tvivle om, at det ogsaa virkelig var Meningen. Man tænkte sig Muligheden af, at det kun var saadan et Knald, beregnet paa en eller anden sløj Egn. Præsterne holdt hemmeligt Møder indbyrdes og enedes om foreløbig saa vidt muligt at blive ved det gamle. Skoledirektionerne konfererede indbyrdes og forsøgte forskjellige lempelige Fortolkninger. Der hjalp imidlertid ingen kjær' Mo'r. Cirkulæret var tydeligt nok.

Nu er der det forunderlige ved et saadant Cirkulære, at endskjøndt det lægger den jævne og rolige Udvikling af Almueskolevæsenet en Mængde Hindringer i Vejen, saa kan det paa ingen Maade tvinge Børnene til regelmæssig Skolegang. Forældre og Husbonder kan nemlig udmelde Børnene af de offentlige Skoler, og da Cirkulæret selvfølgelig ikke rammer Privatskoler, kan man rolig i en saadan lade dem forsømme saa meget man vil. De ministerielle Herrer, der har forfattet oftnævnte Skrivelser, og hvilke man vist næppe kan tillægge synderlig Sympathi for Friskolerne, har derfor ubevidst givet disse ny Vind i Sejlene.

Forøvrigt vilde den hele Historie næsten være komisk, dersom det ikke var en saa alvorlig Sag, der var Tale om. Der gaar Forældre og Sogneraad, Lærere og Præster Landet over og arbejder nogenlunde Haand i Haand paa at give Almueskolen en Figur, der passer til det Plan, den skal ligge i. Enhver

især vejer smaa og store Grunde for og imod de forskjellige Interesser for i enhver Henseende at naa det bedst mulige. Pludseligt kommer en ministeriel Embedsmand og slaar en tyk Streg over det altsammen.

Hvem skulde tro, at det var i Aaret 1889 og i „det frieste Land i Verden"!

Om Sangregulativet kan ikke siges, at det vakte Bestyrtelse. Det var nærmest en mild Grad af Forundring, der prægede de fleste Ansigter ved Gjennemlæsningen. Man sagde til sig selv, at oprigtig talt kunde det være meget godt; men hvorfra fik man Tid til alt det?

Enhver, der kjender en Almueskoles nederste Klasse, véd, hvor møjsommeligt det er at faa lært en saadan at stave, læse, skrive, tælle og regne „korrekt", og hvor behageligt det er en Gang imellem at kunne slaa sig løs med en Sang, selv om denne gaar mindre „korrekt". For Fremtiden skal imidlertid Skalaer og Akkorder indøves „aldeles korrekt", Noderne læres aldeles korrekt, „Taktering indøves saaledes, at Børnene kunne slaa Takt med Haanden til en Skala i forskjellig Rythmus samt til rythmisk lette Sange", Træffeøvelser „indøves" — altsammen førend der kan blive Tale om at kvæge sig ved en Sang. Det er ikke vanskeligt at forstaa, at Lærere og Pædagoger forundrer sig en Smule. Det vilde endogsaa være undskyldeligt, om de kom til at trække paa Smilebaandet. Saa meget er man straks paa det rene med, at det er ikke en med Almueskoleforhold fortrolig Personlighed, der skriver sligt et Regulativ.

Der er vist næppe heller mangen Almueskolelærer, der vil kunne faa det gjennemført.

A. Nøhr.

To Slags Kristendomsforkyndelse.

Der fortælles, at da Herren havde endt sin store Bjærgtale, fandt Folket, at han talte som den, der havde Myndighed og ikke som Farisæerne og de Boglærde. Og der meldes, at ved en anden Lejlighed, da han havde øvet en af sine mange Kjærlighedsgjerninger, lød det fra de Tilstedeværende: „Han gjør alle Ting vel, baade at de døve høre og de maalløse tale!" Der har, kan vi tænke os, været dem, som ikke lod sig gribe af Frelserens mundtlige Forkyndelse af Evangeliet, men som først blev tagne med, naar de saa ham optræde som den store Velgjører. Sagen er nemlig den, at *Kjærlighedens Sprog i Gjerninger* er for mangen en langt mere indtrængende Tale end *den mundtlige Prædiken*. *Hans Egede* plantede ikke Kristendommen blandt Grønlænderne ved et gribende aandrigt Vidnesbyrd i Ord, men først og fremmest ved sin hele Færd der oppe. Han magtede kun daarligt deres Sprog, og Sproget var ubehjælpsomt i sig selv. Efter en af hans Prædikener, siges der, spurgte en Grønlænder om, hvad det var for en Pels, som Præsten havde talt om hele Tiden; men Præsten havde slet ikke nævnet Ordet Pels — han havde kun talt daarlig Grønlandsk om Ting, som hører til Guds Rige. Deres Sprog var saa fattigt og deres Forestillinger saa faa, at han maatte give Stedet: „Se det Guds Lam, som bærer al Verdens Synd!" med de Ord: „Se den Guds Sælhund, som bærer alle vore Synder." Det kan da skjønnes, at der var meget i Vejen for, at hans Mund kunde tale myndigt blandt det lavtstaaende Hedningefolk. Men det blev grebet af hans Færd. Han kravlede ind til dem paa alle fire i deres skidne Hytter, han aad af deres snavsede Mad og han lod sig ikke skræmme fra dem, da Kopperne bredte sig iblandt dem. Kort sagt, han viste dem paa Snese Maader, at deres Vel var ham en Hjærtesag. Og de sluttede da som saa: „Den Gud, der har en saadan Søn at sende som Hans Egede, maa være en god Gud."

Kristenheden, og vistnok ikke mindst den protestantiske Del af den, har alt for udelukkende gaaet op i dette at fremme Guds Ære med Munden. Gang efter Gang tales der i vore Kirker og ved vore Møder imod den Tankegang, at Mennesker kan tjene sig Himlens Salighed ved gode Gjerninger. Mon man ikke her er i Færd med at ville slaa en Død ihjæl? Mon denne Tankegang egenlig har synderlig Magt i de Lande, som Luthers Gjerning har gjort sig gjældende i? Jeg mener: Nej! Og tales der stærkt om Gjerninger indenfor visse Retninger i vort Land, saa er det i Reglen *Gjerninger, som ikke maa gjøres.* Er vort Folk da saa rent uvidende om, hvilke Gjerninger der er onde? Atter siger jeg: Nej! Det er vistnok paa Tide, at Kristne giver sig til at tale om de *Gjerninger, som bør gjøres*, og endnu mere: det er paa Tide, at vi kommer til at gjøre nogle af disse Gjerninger. Som en saadan Gjerning, der snart vil blive nærmere omtalt i „Enhver Sit", nævner jeg her omhyggelig Pleje af Samfundets smaa fattige forældreløse eller hjemløse Stedbørn. Det ser ilde ud for Kristenheden, hvis den bare bliver en veltalende Aron, medens Fritænkerne bliver den Moses, der gjør Gjerningernes stærke Tegn.

Kristne Mennesker klager i vore Dage over, at særlig de store Stæders Arbejdere har for lidt Ærbødighed for Kristendommen. Adskillige skjælder fælt ud over denne Kjendsgjerning. Var det ikke bedre, om vi greb i vor egen Barm og fandt Broderparten af Skylden hos os selv? Herren udtalte til sine Disciple: „Lader eders Lys skinne saaledes for Menneskene, at de kunne se eders gode Gjerninger og derved komme til at ære eders Fader, som er i Himlene." Hvor er denne Gjerningernes Forkyndelse bleven af? Der findes en Del privat Godgjørenhed iblandt os, og den kan jo være god nok; men der kan stilles Krav til os om noget langt større, eftersom alle de, der styrer i vore Sogneraad, vore Amtsraad og paa vor Rigsdag, kalder sig Kristne.

Et mundtlig Vidnesbyrd om Guds Naade kan Kristenheden ikke undvære; men den kan heller ikke give Afkald paa en Forkyndelse i Gjerning uden at mattes og gaa tilbage.

J. P. Kristensen-Randers.

En Forespørgsel.

Det er kun nogle faa Spørgsmaal, jeg gjærne vilde have besvaret af rette Vedkommende.

1) Eksisterer der en Fællesforening for Danmarks frisindede Ungdomsforeninger? 2) I saa Fald hvad udretter da denne Fællesforening overfor sine Medlemmer? 3) Hvad bruges de Penge til, som de enkelte Foreninger indsendte i Januar Maaned til Regnar Petersen, Næstved; blandt andre indsendte min Forening den 11te Januar 1889 3.50 Øre som Medlemsbidrag af 70 Medlemmer à 5 Øre. 4) Ere Jyderne udelukket fra Meddelelser fra omspurgte Fællesforening. I alt Fald har min Forening aldrig modtaget nogen som helst Meddelelse fra hin Fællesforening.

For den frisindede Ungdomsforening
for Thorning pr. Kjellerup, Jylland.
Rasmus Petersen.

Svar.

Jo sandelig findes der en Fællesforening for de frisindede Ungdomsforeninger. Dens Styrelse har, som Hr. Petersen nu vil have set i dette Blads Nr. 38, udarbejdet et Program, der i hvert Fald hvad Rumfanget angaar kan tage det op med alle andre Programmer. I samme Blad vil Hr. P. se, at Foreningen lader afholde oplysende Foredrag om Programpunkterne, naar man derom henvender sig til undertegnede Næstformand. Til disse Foredrag vil Pengene blive anvendt. — Jyderne vil altsaa ogsaa her kunne faa noget for deres Skillinger. — Det kan maaske med det samme bemærkes, at Styrelsen nærmest tænker sig, at de af den organiserede Møder skal omfatte større Kredse, altsaa enten flere Foreninger eller saaledes, at frisindede Folk, der staar udenfor Foreningen, kan have Adgang til Møderne. Samtidig med, at Medlemmerne faar noget for deres Penge, skulde der ogsaa agiteres for Ungdomsforeningernes videre Udbredelse. Og hvis enkelte Afdelinger hist og her skulde trækkes med Døden, kan de muligt ved denne Lejlighed faa en passende Opstrammer. — Styrelsen skal ogsaa gjærne være behjælpelig med Indkjøb af Bøger, med at skaffe Talere osv., naar man vil henvende sig efter nedenstaaende Adresse.

Se, der er dog altsaa noget, som Foreningerne har bedrevet, og en hel Pose fuld, som de agter at sprede ud til Medlemmerne. — Men jeg for min Del skal forøvrigt erkjende, at vi Styrelsesmedlemmer kunde trænge til en Efterlysning af en lille Røffel. Vi har ganske vist ikke været saa gode, som vi burde være. Af Indledningen til Programmet vil man dog se, at der ogsaa er noget, som kan tale til vor Undskyldning. Og saa kan vi jo ligesom andre slemme Børn love at gjøre det bedre en anden Gang.

Men Hr. P. bør huske, at man ogsaa kan gjøre et Skarn Uret. — Saa ondsindet kunde Styrelsen dog ikke blive, at den aldeles kunde udelukke de kjære Jyder fra alle Meddelelser. Det er ved en hel Forglemmelse fra Formandens Side, at Hr. P. ingen Meddelelser har faaet. — Om end Styrelsen udelukkende havde bestaaet af Sjællændere, kunde de ikke have baaret det over deres Hjærter at lukke Jyderne ude. Saa sidder der endda tre Jyder i Styrelsen. Og enhver god Jyde plejer dog at sørge mest for sine egne.

Frederiksberg (Nylandsvej), d. 19 Septbr. 1889.
J. P. Sundbo.

Fra Højre og Venstre.

Grev Holstein holdt den 15de September et Møde i sin Valgkreds, hvor han udtalte sig om den politiske Situation. Han har den Evne kort og klart at kunne fremstille, hvad der i Øjeblikket netop trænger til at fremhæves.

Det første Punkt i hans Tale var, at Venstre *aldrig godkjender* Provisorierne og Militarismen, da vi ikke kunde have mindste Fordel af at kjøbe „ordnede Tilstande" ved at godkjende Uordenen. — Men Højre *slipper aldrig* Provisorierne og Militarismen. Selv om Regeringen kunde have Lyst til det, saa tør den ikke for sit Parti. — Som Følge heraf *kan* der ikke blive Forlig; al Tale om Forlig fra visse surmulende Venstremænds Side, er Snak.

Det næste Punkt var, at Forhandlingspolitiken var den eneste mulige, fordi det er den ubehageligste for Højre og Regeringen, der derfor paa alle Maader søger at gjøre Forhandlingen saa ufrugtbar som mulig. Men denne Politik kræver Enighed og Disciplin i Venstre. Dette er der ogsaa, paa nogle enkelte Undtagelser nær, der dog ikke har stor Betydning.

Man ser altsaa, at Grev H. ikke lover noget. Han forbereder Vælgerne paa, at Kampen kan blive lang. — Der har været Tider, da Venstres Førere gav store Løfter, og der er nogle, der har den Skik endnu. De lover, at naar kun de faar Lov at raade, saa skal det hele gaa i en Ruf. Men dette er kun at narre Folk. Det er et stort Fremskridt, at en af Venstres dygtigste Politikere nu har Mod til at fremstille Tilstanden, som den er. Der er heller ingen Tvivl om, at Vælgerne vil vide at indrette sig herefter og med Sejghed og Udholdenhed staa fast i Kampen, selv om den trækker ud. — Men at tabe Modet, er der ikke den fjærneste Grund til. — Venstre er som et Skib, der ligger for Anker, ventende paa god Vind. Ankeret, som holder os, er Grundloven. Højre er som et Skib, der gaar for strygende Medbør. Men Ulykken er, at de styrer lige mod en Kyst, hvor de nødvendigvis maa strande. — Kunde en venlig Advarsel gjøre Indtryk paa dem, saa skulde den ikke blive sparet. Men hvad nytter det at præke for Folk, der med Flid forhærder deres Hjærte. Der er intet andet at gjøre end at overlade dem til den Stranding, som Fremtiden har bestemt for dem.

Det gode danske Smør skal man ikke spøge med. Dette har desværre Folkethingsmand Dønnergaard faaet at føle, idet han i Spøg havde leveret en god

Bekjendt af sig en Ballance af Exportforeningens Regnskab, der ikke var rigtig. Da det fejlagtige Regnskab ikke i mindste Maade kunde gavne Dønnergaard, men kun skade den Forening, i hvis Bestyrelse han har været et af de dygtigste og virksomste Medlemmer, kan ethvert fornuftigt Menneske sige sig selv, at det hele kun har været en ganske vist utidig Spøg. — Men den har ført til, at D. foreløbig er sat under Anholdelse, selvfølgelig til stor Glæde for Højrebladene. Denne Glæde kunde man egentlig *ikke* have ventet. Saameget menneskelig Medfølelse kunde man dog forlange, at ogsaa politiske Modstandere kunde have for hinanden, at naar en hæderlig Mand af et modsat Parti kom i Fortræd, fordi han i Spøg havde begaaet en Handling, der kun kunde skade ham selv, hvis den blev taget for Alvor, — saa vilde alle være enige om at beklage det. — Man maa imidlertid haabe, at denne Sag snart maa finde sin Afslutning og at D., før dette Blad kommer Læserne ihænde, er paa fri Fod igjen.

Hensynsløst. At opsætte Valgene til Midvintertid er i Virkeligheden en Hensynsløshed af Regjeringen, som man vistnok i andre Lande intet Exempel har paa. Thi ikke alene gjør man det derved umuligt at faa noget ud af Rigsdagsarbejdet, men man gjør sit Bedste for at hindre Valget i at blive et sandt Udtryk for Stemningen i Folket. Forholdene kan jo nemlig blive saadan, at det er ganske umuligt for alle dem at komme til Valg, der ikke bo i umiddelbar Nærhed af Valgstedet. Og hvis Regjeringen i Fremtiden vil henlægge Valgene til Midvinter, saa skulde det gaa meget mærkeligt til, om det dog ikke een Gang skulde blive et forrygende Vejr. Da nu Kjøbstederne de fleste Steder ere Valgsteder, saa vilde det, under en Snestorm paa Valgdagen, blive dem, som kom til at afgjøre Valgets Udfald. — At henlægge Valgene til Midvinter, er altsaa ganske simpelt at gjøre dem til et Lotteri. Hr. Estrup synes idethele at have Forkjærlighed for Lotteriet. For et Par Aar siden kom han med Forslag til en Grundlovsforandring, der vilde gjøre Finansloven til et Lotteri. Nu driver han det samme Spil med Valgene; og her har han ganske vist Udsigt til at kunne vinde det store Lod.

En mærkelig Tale. *Politiken* omtaler en meget mærkelig politisk Tale, der er holdt af Landthingsmand, Grev Ahlefeldt paa Langeland. Han fremhæver i denne Tale, at Landsthingets Stilling under de nuværende Forhold ikke er synderlig bedre end Folkethingets; ogsaa det er tildels sat ud af Spillet af Regjeringen. Og det værste er, at Landsthinget kan ikke sætte Ministeriet Stolen for Døren, thi kom der et nyt Højreministerium, saa vilde de afgaaede Ministre blive Ledere for Landsthinget og kunde volde det ny Ministerium talløse Bryderier, uden at det havde nogen paalidelig Støtte i Folkethinget. Et Venstreministerium vilde ogsaa være ilde stedt, da det vilde have Landsthinget imod sig og vanskeligt kunde samle de adsplittede Venstregrupper. Da vi altsaa, efter Grev Ahlefeldts Mening, hverken kan faa et nyt Højreministerium eller et af Venstre, saa bliver Spørgsmaalet, hvordan vi da skal komme ud af den mislige Situation. Herpaa svarer nu Grev A., at den store Anstødssten ligger i en stor Del af Højres Ønsker om Fortsættelse af Kjøbenhavns Befæstning ogsaa ad provisorisk Vej. „Thi dersom der hensynsløst fortsættes med Befæstningsanlægene, og der paa de aarlige Finanslove indsættes Poster, — trods Folkethingets bestemt udtalte Ønsker, — til Fæstningens Opførelse og Udvidelse, da kan det have lange Udsigter med Forliget.“ — Han opstiller følgende Program for et Forlig: 1) Hævdelsen af Danmarks Neutralitet ved en lille, men god Hær og Flaade. 2) En Grundlovsforandring, der umuliggjorde Provisorier, og 3) en Forandring af Rigsrettens Sammensætning. — Han mener, at Hr. Berg naar Valgene ere vel overstaaede, vil være med til et saadant Forlig.

Denne Tale er mærkelig fordi det er første Gang i mange Aar, at en Højremand har udtalt sig fra et virkeligt selvstændigt, politisk Standpunkt. Og man ser da, at Grev Ahlefeldt giver Venstre Ret i, først at Landsthingets Stilling er næsten ligesaa mislig som Folkethingets under den nuværende Situation, dernæst i, at det er hensynsløst at befæste Kjøbenhavn mod Folkethingets Ønsker. — At disse Anskuelser ere komne til Orde klart og bestemt indenfor Højre, anse vi som et stort Fremskridt. Vil Højre opgive Befæstningen og nøjes med en lille, men god Hær og Flaade, kun beregnet paa Forsvar af vor Neutralitet, da er en væsentlig Hindring for Forlig ryddet afvejen. Om det vilde være muligt at faa en Grundlovsforandring, som Venstre kunde gaa ind paa, er vistnok tvivlsomt, men et Forsøg burde ganske vist gjøres, da den nuværende Grundlov er saa slet som mulig. — Hvis det skulde være, som *Politiken* formoder, at Grev Ahlefeldt har Støtte for sine Udtalelser i selve Regjeringen, da faar hans Tale endnu mere Betydning.

Mest vil det rimeligvis undre Folk at høre Greven slaa paa, at det skulde være Hr. Berg, der skulde bringe Forliget i Stand. — Vi skal selvfølgelig lade dette staa ved sit Værd. Men ganske umuligt er det vel ikke, at Hr. Berg kan have anlagt sin Taktik saaledes: Først raser han mod os, under Paaskud af, at vi vil slutte et vanærende Forlig, og han søger at faa Folk til at kassere os. Naar dette ikke lykkes, naar Hr. Berg atter kommer ind med et lille Mindretal, saa siger han som saa: „Se, nu har jeg gjort, hvad jeg kunde. Jeg har søgt at rejse Folket til kraftig Modstand mod Provisorismen, men forgjæves. Folket vil have Forlig. Men for at dette Forlig nu ikke skal blive altfor ydmygende, saa er jeg selv nødt til at stille mig i Spidsen for Underhandlingerne, for at se at opnaa det mest mulige for Venstre.“

Hvis dette er Hr. Bergs Taktik, saa er der nogen Mening i den; og da man ikke kan formode, at en Mand med Hr. Bergs Dygtighed handler ganske meningsløst, saa er det vel ikke umuligt, at det er det, som ligger bagved.

Til alt dette er at sige, at kan Hr. Berg skaffe Landet et for alle Parter hæderligt Forlig, — saa har vi selvfølgeligt ikke det mindste imod det. — Men

da det netop er det, som vi andre har arbejdet paa ved vor Politik, saa synes der ikke at være nogen særlig Grund til at skjælde os ud.

Grev Ahlefeldts Tale, og navnlig hans Tillid til, at Hr. Berg er Manden, der skal frelse Fædrelandet, fortjener den største Opmærksomhed.

Meddelelser.

Tune Landboskole begynder den 5te November sit 19de Skoleaar. Den har 3 Afdelinger: 1. En Højskoleafdeling fra November til 1ste April, 2. En Landbrugsafdeling i samme Tid, 3. En Landbrugsafdeling fra 5te November til 1ste Avgust. — I Højskoleafdelingen meddeles almindelig folkelig Oplysning. I den korte Landbrugsafdeling lægges Hovedvægten paa Fodringslæren og Gødningslæren og i det længere Landbrugskursus er Formaalet at hjælpe Lærlingerne til en grundig Forstaaelse af det hele Landbrugs enkelte Grene.

Skolen var i dette Aar besøgt af ialt 155 Lærlinge.

Forhandlingsmøde om Samfundsspørgmaalet.

Venner af *Henry Georges* Tankegang og Andre, som Samfundsspørgsmaalets Løsning ad fredelig Vej ligger paa Sinde, indbydes herved til et Møde i Odense den 15. Oktober.

Stortingsmand *V. Ullman* har lovet at tale; endvidere vil Literat *F. Linderberg*, Pastor *Pommerencke* og Landbrugsskolelærer *J. E. Lange* behandle forskjellige Sider af Spørgsmaalet.

Mødet afholdes i Industri- og Haandværkerforeningens Sal og begynder Kl. 9½ med Ophold fra 12½—2.

A. Axelsen,
Forstander, Salling Højskole.
V. Bennike,
Højskolelærer, Vallekilde.
C. C. Egens,
Lærer, Dalbyneder.
Jakob E. Lange,
Lærer, Dalum Landbrugsskole.
Fernando Linderberg,
Literat, Frederiksberg.
Peder R. Møller,
Gaardejer, V. Skjerninge.
M. Nielsen,
Forpagter, Engholm v. Vejen.
N. L. Nielsen,
Gaardejer, Slebsager.
A. F. Pommerencke,
Sognepræst, Vrensted.
O. Rasmussen,
Gaardejer, Gaabense.
K. Skaarup,
Friskolelærer, Ryslinge.

Maskinistexaminerne.
Konstruktør Hoffmeyer, Tordenskjoldsgade 17, underviser og giver alle Oplysninger gratis.

Ollerup Højskole.

Efteraarsmødet aabnes d. 7. Okt. Kl. 10 Formiddag og slutter om Aftenen d. 10. Oktbr. Mødets Talere blive: Præsterne **Poul Bojsen, Brandt, Alfr. Käe,** og **Frederik Nygaard,** Forstander **Jørg. Pedersen,** Højskolelærer **H. Begtrup** og Skolens Lærere. Tilrejsende, som vil have Ophold paa Skolen om Natten, maa medbringe Sengklæder. Alle Mødedagene er der Vogne fra Skolen ved Sørup Station ved Togets Komme Nord fra Kl. 9 Form. Karleskolen aabnes den 3 November.

J. P. Kristensen-Randers.

For 1 Kr. 100 Ark Brevpapir og 100 Konvoluter extra godt. Navn paatrykkes gratis. Forsendes fra **J. Knudsen,** Skive.

Paa Kjøng Højskole

ved Glamsbjærg St., Fyn, er der **Pigeskole** i Septbr. og Oktbr.; **Karleskolen** (med Haandværkerafdeling begynder til Novbr. Betalingen er 30 Kr. maanedlig.

Niels Kierkegaard.

Dalum Landbrugsskole
(ved Odense).

Landbrugsundervisning fra Novbr. til Maj. **Kursus for Mejeristen** fra Maj til August. Undervisningsplaner sendes paa Forlangende.

Jørg Petersen.

Vestbirk Højskole
(ved Horsens)

med **Haandværkerafdeling** under **Arkitekt Anton Hansens** Ledelse aabnes den 3. Novbr.

Grønvald Nielsen.

Tune Landboskole.

Pigeskolen aabnes d. 2 Sept. og varer til November. Ved Siden af den egentlige Højskoleundervisning kan Pigerne faa Lejlighed til at lære praktisk Mælkeri.

Karleskolen begynder den 5. Novbr. og bestaar af **en Højskoleafdeling** og **2 Landbrugsafdelinger** med Kursus paa 5 og paa 9 Maaneder. Skoleplanen tilsendes, og nærmere Oplysninger meddeles af **A. Svendsen,** Tune, Taastrup.

En ikke for ung, flink Pige kan til 1. November faa Plads i Udby Børnehjem pr. Nørre Aaby St.

Lavra Lind.

Fortsættelsesskolen i Ringe

modtager igjen Elever, Drenge og Piger, den 1. Oktober. Betaling for Kost, Ophold og Undervisning er 28 Kr. maanedlig.

Nærmere ved Undertegnede.

L. Rasmussen,
Ringe, Ringe St.

Mellerup Folkehøjskole
ved Randers.

Karleskolen begynder den 4. Novbr.

Iens Bek.

Klank Højskole.

I den nu nedlagte Landbrugsskoles Sted aabnes til November en Højskole i Klank med Undertegnede som Forstander. Skolen ligger 2½ Mil fra Aarhus, daglig Postgang, 1½ Mil fra Brabrand St. Karleskolen aabnes 3. Novbr. Betaling for Kost og Bolig 20 Kr., for Undervisning 10 Kr. om Maaneden.

J. Nielsen,

Vallekilde Folkehøjskole.

Skolen for voxne Karle aabnes den 5. November.

Ernst Trier,
Vallekilde Højskole ved Svinninge.

Marinus Ulsø,

St. Pederstræde 17,

er en **god** og **billig Skræder.**

ENHVER SIT.

Redaktører: Henning Jensen og Kristensen-Randers.

„Enhver Sit" behandler politiske, sociale og kristelige Spørgsmaal.
Udgaar hver Torsdag Aften til en Pris af 1,25 Øre Kvartalet.
Bladet kan bestilles hos Landpostbudene eller paa Postkontoret.
Demokratiske Foreninger, som bestiller et større Antal Eksemplarer, faar Rabat.

Ansvarhavende Redaktør: **Henning Jensen.** Trykt hos Rasmussen & Olsen. — Kbhvn.